

Kis Mihály földhöz jut

Jól kifundálta Kis Mihály, hogy jut a földhöz. Ott állt a föld az éren. Nem volt elsőrendű, megközelíthetősége is sok kifogásolni valót hagyott, de föld volt, nem kell érte készpénzt fizetni és munkával be lehet törni. Az jó, hogy nem vetnek rá sokan szemet: silány jószág után nem kapaszkodik a módos ember. De, ilyen nincstelennek, mint ő, megteszi. Mégis csak lesz egy kis fundamentum a lába alatt, nem lesz annyira a más kutyája, akit bitangul erre-arra lökdös rossz sora. ... Még egy-két hónapig fogához veri a garast s összeverődik az első részlet. Akkor már a bank kezét ad: teremtheti magának a kenyeret.

Gyűjtögette szorgalmasan a földre valót Kis Mihály. Nagy akarással sorozta egymáshoz az apró pengőket. Naponta tizszer is elsummázta önmagában a levőt és leendőt. A kosztot megszorította, dohányt a legmérgelesebb és legolcsóbb kapát tömködté a cseréppipába, de czeken kívül is ezer apró ravasztságot talált ki, hogy megtakarítson néhány fillért. Azelőtt hetvenkedő legény volt, egy szóért is felforrt a vére... Most verejtékkel, alázatosan dolgozott. Magábanyelt minden indulatot és reszketett a gondolatra, hogy a szolgálatból elbocsájthatják: megeshet, hogy nem talál azonnal más gazdát és akkor nem lesz föld.

Gyűjtögette a pénzt Kis Mihály: nem evett és nem ivott. „Majd akkor!...“ — ez volt a felelete a gyomrának, ha kenyéren kívül más ételre is megkíváncsozott. — „Majd akkor!...“ — Ezt üzenté a torkának is, ha nagy, koccanós esték duhajságait abajgatta emlékezetébe. Kis szabadidőkön kiosont az érre és meghízaltta szeméit a földön. — „Az enyém!“ — villant át benne és éhes ösztönét gyönyörrel megremegtette ez a gondolat.

Otthon, az asszonnyal közösen tervelgették az álmot. Megtárgyalták, hogyan hasznosítják majd a földet, — az ő földjüket. Kiszínezgették ezernyi lehetőségét. ... Jövőjük tervelgetéseibe néha belesírt a gyerek: ifjabb Kis Mihály. Ilyenkor az asszony emléihez emelte a csecsemőt, de nem sokat ért vele, hiszen a rengeteg nélkülözéstől teje nem volt. Szomorú anyai gondok vették elő ilyenkor, de benne is erős volt a föld után való vágyakozás: legyűrte őket. Ő is arra gondolt: — „majd akkor!...“ —

Már tudták, ha a dolgok eddigi síma menetébe valami rendkívüli, zavaró körülmény nem jön, tavaszra együtt lesz a pénz: az első részlet. Ez a legnagyobb, a hegy. A többi kis dombocska, az már nem esik olyan nehezükre, könnyebben átlépdelnek rajta... Tavaszra tehát nekik is lesz földjük, mag kerül bele és ha az isten is úgy akarja megkönnyül a helyzet. Kis Mihály jócskán megsoványodott a „gyűjtés“ alatt. Ha figyelmeztették rá, mosolyogva legyintett: — „Majd vissza hízem.“

— Mikor, Mihály bá'?

— Majd...

És titokzatosan mosolygott hozzá.

Mentek a napok. A tél hatalmas testével ráfeküdt a világra. Az élet megdermedt, a hó fölött nehéz károgással keringtek a

varjak... Kis Mihályék jól elgyugaszolták ronggyal az ablak réseit. A farkasordító hideg ellen rongyokkal és ócska párnákkal védekeztek. De a hideg a rongyokon is keresztülhasított és egy napon sírósan köhögni kezdett ifjabb Kis Mihály. A gyerek egyre zihálóbb köhögése fejbekólintotta a nehéz férfit s körmökkel tépte az anyjai szívet, de agyukra kétkézzel kapaszkodott a föld éhsége és nem engedte őket, nem tudtak szabadulni a gondlattól, hogyha tavaszra nem jön össze a pénz, az egész év elveszett.

Ifjabb Kis Mihály szájába meleg és keserű teákat öntögettek, de ez nem segített...

Kis Mihály nehéz szívvel temette a fiát. Az asszony is szomorú volt, hallgatag. Az ember maga ácsolta össze a koporsót és maga vitte a temetőbe... Amíg vitte a csikorgó utcákon, a feje a mellére lógott és kegyetlen érzések tépték a bensejét...

De a temetés után hamarosan a régi lett minden. A maló tél-lel egyre izzóbbra duzzadt Kis Mihály reménye.

A koplalástól már egészen összeaszott arcán kiültek a csontok. Februárra ő is halkán köhécselt. A köhögése mélyről jött és egyre erősödött... Az olvadó hó alól már emelkedett ki az élet és új reményekbe hajtotta a mámorító valóságot. — „Föld, föld“ — újrázta belül szakadozott ködmöne alatt valami hatalom és ő a kivirágzott gondolatok alatt minden egyebet elfelejtett... — „Föld, föld“ — zenélt füldobjain a bűvös szó és ő teljesen felolvadt, megsemmisült a nagy érzésben.

Mire kivirágzottak a napok, megvolt a részlet. Az arannyal fűrésztő, életet kipezsdítő tavaszi nap fényében dobogó szívvel indult a földre, a saját földjére. A kölcsönvett lovakat gyorsabb iramra ösztökélte és jóleső érzéssel hallotta, ahogy a saroglyában zörög a szántó-vető szerszám.

Amikor kiért a földekre, már felhágott a nap. A távolból hangrangkongás hanzgott. Levette kalapját és imádkozott. Nagy hálátkat rebegett az eget urának, hogy megengedte élni ezt a napot. De az imádság felén valami megragadta a mellét és kegyetlen körmökkel beletépett. Éktelen köhögés fogta el. Amikor a köhögése alábbhagyott, úgy érezte, hogy édeskés folyadék ömlik a száján. Vér.

Valami hideg érintette meg. Nézte a vért, a saját vérét, ami cdahullott a földre... A földre, az éhes, szomjas földre, ami a hulló vért mohón, itta, itta . . .

Palotás Imre

AZ IGAZSÁG SÍRJA.

Aki ezen sírban fekszem, vagyok égi igazság,
Még mielőtt születék, zsarnokul eltemetett.
Könnyekkel ne fűröszd, ha ki erre jövendesz a halmot,
Arcodon ott a nap, itt a por elissza könnyüd.
Ásót végy, s mielőtt a föld nem kerges egészen,
Bonts ki erőszakkal, akit erőszak elött.

Garay János (1812—1853)